

A válság hatása a magyar vállalkozásokra

Sajtóanyag

2023. február 14.

A Mathias Corvinus Collegium 2022 végén mélyinterjúk kutatást folytatott hazai tulajdonú mikro-, kis- és középvállalkozások körében a 2022-2023. évi válságok hatásairól. 37 vállalkozás tulajdonos menedzserével folytatott mélyinterjúk tapasztalatai azt mutatják, hogy a válság több irányból hat a hazai kkv szektorra, de a vállalkozások túlnyomó többsége kezelni képes a negatív hatásokat. A különféle válságálló technikákkal felvértezett és a viszonylag erős piaci pozícióval rendelkező cégek sokkal nagyobb eséllyel válnak a válság nyertesévé, mint kiszolgáltató társaik.

A Mathias Corvinus Collegium Vállalkozáskutató Műhelye 2022. október vége és december közepe között 37 hazai mikro-, kis- és középvállalat tulajdonos vezetőjével folytatott félig strukturált mélyinterjúkat a piaci és a háborús feszültségek nyomán kibontakozó gazdasági válság hatásairól. Az interjúk alapján a válság a vállalatokra az energia- és alapanyag-áremelkedésen, a keresletcsökkenésen, a piacok és ellátási láncok átrendeződésén, az árfolyamváltozásokon, a kamatemelkedéseken, a szabályozóváltozásokon és az európai uniós források késlekedésén keresztül fejtette ki a hatását.

Míg az energia- és/vagy az alapanyag-áremelkedés szinte minden vállalatnál költségnövekedést eredményezett, a keresletvisszaesés a kutatásba bevont cégek alig több mint felénél jelent éles problémát. Szűk arányban, de olyan cégek is vannak, amelyek a válság átrendező hatásai következtében termékeik iránti kereslet növekedését tapasztalták. Az ukrán és orosz piacok kiesése, az ottani partnerek eltűnése interjúalanyaink csak kevesebb, mint felénél járt áttételes, kisméretű hatással, a többség semmilyen kapcsolatban nem áll ezekkel az országokkal.

A válság kihívásaira szinte az összes megismert menedzsernek volt operatív válasza. A legáltalánosabb reakció a működés különböző elemein bevezetett spórolás. Az energiaár-emelkedés által okozott költségnövekedés kivédésére, aki tehetett, az energiaszolgáltatókkal kötött szerződések optimalizálásával, korábbi vagy frissen bevezetett energiatakarékos megoldások alkalmazásával, szolgáltató cégek esetében a home office ismételt alkalmazásával reagált. Az alapanyagok vagy igénybe vett szolgáltatások árának növekedését sokan a készletek főlhalmozásával próbálják kivédeni, ami nemcsak a munka folyamatosságának biztosítása szempontjából, hanem pénzügyi befektetésként is jó döntésnek bizonyult. A reagálóképességtől függetlenül vannak azonban olyan vállalatok, amelyek előzetes felkészültségük alacsony szintje, technológiájuk jellege, vagy speciális költségszerkezetük miatt nem tudták csillapítani a költségek növekedését. Interjúalanyaink mintegy negyedére volt jellemző ez a helyzet.

A költségtakarékosság mellett, a vállalkozások másik széleskörűen használt operatív válságkezelő lépése az értékesített termékek, szolgáltatások árának emelése. Az általunk megismert cégek egyharmada költségnövekedését szinte teljes, vagy akár azt meg is haladó mértékben elismertette áraiban. A cégek több mint fele költségeinek növekedésétől jelentős mértékben elmaradó áremelést tudott csak végrehajtani.

Az Interjúink során megismert cégvezetők felkészültségét mutatja, hogy a széleskörűen alkalmazott operatív válaszlépések mellett sokan kezelik a válságot hosszútávú, stratégiai jellegű intézkedésekkel is. Ezek leggyakrabban beruházásokban, fejlesztésekben öltenek testet. Interjúalanyaink fele számolt be folyamatban lévő/befejeződő, vagy rövidesen induló beruházásról. Ezek többsége teljesen vagy részben energiaköltség-megtakarításra irányul, kisebb része pedig a hatékonyabb termelést szolgálja. A beruházások többsége nem a mennyiségi növekedésre, hanem a termelékenység javítására és a piaci pozíció stabilizálására fókuszál.

Az általunk megismert esetekben a hosszútávú, stratégiai jellegű válságkezelő intézkedések viszonylag gyakran valósultak meg új piacra való belépésnek vagy új termékek bevezetésének formájában. Ezek valamelyike interjúalanyaink egyharmadánál volt megfigyelhető.

A jó munkaerőt interjúalanyaink kiemelt értéknek tartják, amit a végsőkéig meg akarnak őrizni. Lehetséges leépítésről kevés cégvezető beszélt, de ők is csak a helyzet további romlása esetén nyúlnának ehhez a megoldáshoz. Az interjúalanyok mintegy egyharmada azt hangsúlyozta, hogy a magas inflációt le kell követnie a dolgozók bérezésében, hogy cége hatékony működését biztosítani tudja.

A kutatás keretében megismert 37 cég közül 8 olyan akadt, amelyeknél a válság hatásai és az arra adott válaszok összességében a cég helyzetének javulását eredményezték. Ezek a vállalatok a piaci turbulenciákból már most érzékelhetően megerősödve, árbevétel és profít növekedéssel kerülnek ki. 25 cég beszámolója szerint a válság negatívan érintette ugyan a gazdálkodásukat, de ezeket a hatásokat kezelni tudják, a válsághelyzet nem veszélyezteti a fennmaradásukat. A megismert cégek között sajnos 3 olyan is van, amelyek a válság hatására nehéz, csődközeli helyzetbe kerültek.

Az általunk megfigyelt körben a válsággal való küzdelem sikere nem mutatkozik ágazatfüggőnek. A nehéz helyzetűnek ítélt ágazatok (turizmus, építőipar, élelmiszeripar) mindegyikében találunk sikeres és nehézségekkel küszködő cégeket is. A válság hatásának intenzitása ugyanakkor egyértelműen összefüggésben van az adott vállalat piaci pozíciójával és válságállóságával. Az erős piaci pozíció és a válságálló körülmények (energiatakarékos rendszerek, korszerű géppark, pénzügyi tartalékok) eleve korlátozzák a válság negatív hatásainak érvényesülését, miközben megnövelik a cég vezetésének mozgásterét a kihívásokra adott megfelelő válaszokhoz.

A válság további alakulását nem ismerjük, a mélyinterjúk kutatás alapján a teljes gazdaságra vonatkozó következtetéseket nem szabad megfogalmaznunk. Ezért a kutatást folytatjuk. 'Tanuljunk együtt a válságból' címmel indítunk felmérést. Ez a kutatás úgy kér információt a vállalkozóktól, hogy cserébe a cégre vonatkozó

elemzéseket készítünk a megváltozott helyzethez igazodó új irányokat kereső vállalatvezetők számára.

A kutatás részletes eredményeit és a következő fázis kérdőívét a honlapunkon találja:

<https://mcc.hu/vallalkozaskutatasi-muhely-a-valsag-hatasa-a-vallalkozasokra>